

5. Painatus- ja hankintatoimisto

Painatus- ja hankintatoimiston kertomus toiminnastaan v. 1948 sisälsi seuraavaa:

Toimiston toiminta laajeni kertomusvuoden aikana edelliseen vuoteen verraten kaupunginvaltuuston päätettyä helmikuun 18 p:nä 1948 keskittää kaiken kaluston samoin kuin käyttötarvikkeidenkin hankinnan toimistoon. Tämän päätöksen toimeenpano ei kuitenkaan päässyt vielä kertomusvuonna täysin toteutumaan osaksi henkilökunnan puutteen ja osaksi huoneistotilojen ahtauden vuoksi.

Henkilökunta. Toimiston henkilökunta lisääntyi vuoden aikana yhdellä tilapäisellä toimistoapulaisella, yhdellä tilapäisellä painajalla ja kahdella konttorikonekorjaajan apulaisella ja kuului siihen vuoden lopussa toimistopäällikkö, 2 osaston esimiestä, 6 toimistoapulaista, 3 painajaa, 3 konttorikonekorjaajaa ja 2 lähettiä. Lisäksi oli toimistolla kesän aikana toimistoapulaisten kesälomasijainen.

Painatus ja sidonta. Painatus- ja sidontamenot v. 1947 ja 1948 olivat seuraavat:

	1948 Mk	1947 Mk
V:sta 1947 siirtyneet määrärahat	620 913	47 625
Kertomusvuoden painatus- ja sidontamäärärahat	18 371 500	18 363 500
Ylitysoikeudet ja lisämäärärahat	8 542 693	3 660 666
Tarveraha- ym. tilien määrärahat	13 167 245	3 747 915
Yhteensä	40 702 351	25 819 706
Varsinaisten painatusmäärärahojen käyttö	25 934 919	20 795 691
Tarverahojen ym. määrärahojen käyttö	13 167 245	3 747 915
Yhteensä	39 102 164	24 543 606
V:een 1949 siirtyneet määrärahat	398 085	620 912
Määrärahojen säästö	1 202 102	655 188
Yhteensä	40 702 351	25 819 706

Kuten edellä olevasta asetelmasta näkyy nousivat kaupungin painatus- ja sidontamenot 14 558 559 mk v:n 1947 vastaaviin menoihin verraten. Syynä tähän kehitykseen oli sekä graafisen teollisuuden hintojen vapautuminen säännöstelystä että vuoden aikana tapahtunut palkkojen nousu. Myös »paperisodan» jatkuminen osaltaan vaikutti lisäävästi painatuskustannuksiin.

Asetelmaa lähemmin tarkastettaessa kiintyy ehkä huomio tarveraha- ym. tileiltä suoritettujen menojen suureen nousuun: 3 747 915 mk:sta 13 167 245 mk:aan. Tämä nousu aiheutui siitä, että kaupunginkirjaston v:n 1948 sidontamenot, 5 246 547 mk, suoritettiin kirjallisuuden hankintamomentilta, mutta edellisenä vuonna varsinaiselta painatus- ja sidontamomentilta. Samoin liikennelaitoksen vastaavat menot siirrettiin ensiksi mainitulta tililtä muilta tileiltä suoritettujen menojen ryhmään.

Painatustöiden kallistumisen vuoksi otettiin kertomusvuoden lisätalousarvioon kaupunginhallituksen käytettäväksi 15 milj. mk:n määräraha, josta myönnettiin eri laitoksen painatus- ja sidontamäärärahoihin lisäyksiä yhteensä 8 542 693 mk, määrärahan säästön, 6 457 307 mk:n, siirtyessä seuraavaan vuoteen.

Ilmoitukset ja kuulutukset. Ilmoitushinnat nousivat kesäkuun 1 p:nä n. 30 %. Nämä menot olivat kertomusvuonna 5 694 979 mk (4 621 436 mk v. 1947), josta yhteisten viranhakuilmoitusten osalle tuli 541 257 mk (523 953 mk v. 1947).

Sanoma- ja aikakauslehdet. Myös sanoma- ja aikakauslehtien hinnat nousivat osittain graafisen alan hintojen nousun takia vuoden jälkipuoliskolla. Kustannukset olivat 582 411 mk (443 935 mk v. 1947).

Puhelinmenot. Puhelinosuuksia hankittiin 18 kpl ja näiden hankintakustannukset olivat 722 700 mk. Puhelimien vuosimaksuista ja puheluista sekä puhelimien hoidosta, siirroista ja korjauksista oli menoja yhteensä 9 502 435 mk. Kun edellämainittuihin lukuihin vielä lisätään puhelintuettolasta johtuvat painatuskustannukset 330 795 mk, olivat kaupungin puhelinmenot kertomusvuonna 10 555 930 mk.

Menojen nousu johtui osaksi maksujen kohoamisesta ja osaksi puhelimien lukumäärän lisääntymisestä. Eräänä syynä oli myös Helsingin puhelinyhdistykselle suoritettu ns. rahoituslaina, josta kertomusvuonna suoritettiin kaksi erää.

Osuuspuhelimia oli kaupungin laitoksissa 761 ja vuokrapuhelimia 46. Puhelimien lukumäärä oli vuoden lopussa, omiin keskuksiin liitetyt puhelimet mukaanluettuna, n. 2 150. Kaikista puhelimia koskevista luvuista puuttuvat teknillisten laitosten ja liikennelaitoksen puhelimet sekä rakennustoimiston työpaikkapuhelimet ja halkotoimiston puhelimet puhelinkortiston epätäydellisyyden vuoksi. Nyt on ryhdytty kortiston täydentämiseen.

Kaluston hankintaan käytettiin yhteismäärärahatililtä 3 593 951 mk ja määrärahasta siirtyi seuraavaan vuoteen 394 049 mk. Sen lisäksi hankki toimisto erälle laitoksille kalustoa 2 928 469 mk:n edestä.

Kaluston hankintaan varattuja määrärahoja oli vuoden talousarviossa ja lisätalousarviossa, palokunnan, rakennustoimiston, liikennelaitoksen, satamain ja teurastamon sekä teknillisten laitosten määrärahoja lukuunottamatta, 44 922 260 mk, josta sairaalain osalle tuli lähes 10 milj. mk.

Kaluston korjaamiseen käytettiin kertomusvuonna 76 968 mk. Seuraavaan vuoteen siirtyi määrärahasta 123 032 mk.

Kaluston korjaukseen oli määrärahoja käytettävänä, kaluston hankinnan kohdalla mainittujen laitosten määrärahoja lukuunottamatta, 15 240 575 mk, josta sairaalain määrärahat olivat lähes 10 milj. mk.

Käytöstä poistettu kalusto ja romut. Kaupunginhallitus päätti helmikuun 26 p:nä, revisiotoimiston esityksestä, että laitosten, joiden hallussa oli kirjoista poistettua kalustoa ja romua, tuli ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin kuin painatus- ja hankintatoimiston kanssa neuvotellen harkittiin aiheelliseksi. Tämä keskitys osoittautuikin tarpeelliseksi, sillä toimisto onnistui jo myytäväksi aiotun kaluston ja romun joukosta pelastamaan toisten laitosten käyttöön soveltuvaa irtaimistoa ym. Mm. löytyi erään laitoksen romun joukosta rakennustoimiston tarvitsemää ja sillä hetkellä vaikeasti saatavissa olevaa teräslajia, joka muutoin olisi myyty tavallisena romurautana halpaan hintaan.

Käyttötarvikkeet. Kaupunginvaltuusto päätti helmikuun 18 p:nä keskittää kaupungin käyttötarvikehankinnat painatus- ja hankintatoimistoon. Toimisto ryhtyikin jo jossain määrin toimenpiteisiin, mutta koska käsite käyttötarvikkeet on laaja, vaatii näiden hankinta tarkkaa, pitemmän ajan vaativaa tutkimista ennenkuin se saadaan koko laajuudessaan käyntiin.

Konttori- ym. tarvikkeet. Näitä tarvikkeita toimitettiin laitoksille ja kouluille osittain varastosta ja osittain suoraan liikkeistä.

Varaston toiminta selviää seuraavasta:

Vastattavaa	Mk	Vastaavaa	Mk
Edellisestä vuodesta siirtyneet laskut	223 561	Maksetut laskut	11 756 047
Varasto 1. 1. 1948.....	1 013 480	Seuraavaan vuoteen siirtyneet laskut	1 611 063
Varastoon osto	13 721 571	Varasto 31. 12. 1948	2 552 814
Kustannukset	191 195		
Ylijäämä	770 117		
		Yhteensä	15 919 924
	Yhteensä		15 919 924

Koulutarvikemenot olivat suomenkielisissä kansakouluissa 15 144 387 mk ja ruotsinkielisissä kouluissa 5 719 442 mk. Oppilasta kohden olivat nämä menot suomenkielisissä kouluissa, keskimääräisen oppilasluvun ollessa 14 888, 1 017 mk, vastaavan luvun edellisenä vuonna ollessa 609 mk, ja ruotsinkielisissä kouluissa, joissa keskimääräinen oppilasluku oli 4 153, 1 377 mk (edellisenä vuonna 824 mk). Rahanarvon aleneminen korotti näitäkin hintoja.

Matkailija- ja asemakaavakartat. Toimisto huolehti myös matkailija- ja asemakaavakarttojen myynnistä kirja- ja paperikaupoille ym. ja oli tämä myynti 785 529 mk sen oltua edellisenä vuonna 905 315 mk. Syynä myynnin pienenemiseen oli matkailijakartan painoksen loppuminen keskellä vuotta ja se, että uutta matkailijakarttaa ei ehditty saada kertomusvuonna valmiiksi.

Kaupungin kustantamasta matkailijakartasta oli v. 1941—48 tuloja 2 101 447 mk ja sen painatuskustannukset olivat 617 772 mk, joten ylijäämäksi jäi 1 483 675 mk. Kiinteistötoimiston kaupunkimittausosaston kustannukset alkuperäisen kartan piirtämisestä ym. voitaneen arvioida n. 200 000 mk:ksi, jolloin puhtaaksi tuloksi jäi n. 1 283 000 mk. Sodan aikana oli kartan myynti kielletty.

Muut painotuotteet. Rahatoimiston julkaisemia veronlisäystaulukoita ja maidontarkastamon laatimia maidontarkastuslomakkeita myytiin paitsi kaupungin omille laitoksille myös muille kunnille ja valtion viranomaisille. Näiden julkaisujen myynnistä saatu puhtas tulo oli n. 285 000 mk.

Liikevaihtoveroa suoritettiin karttojen ja julkaisujen myynnistä 87 728 mk vastaavan luvun edellisenä vuonna ollessa 101 497 mk.

Konttorikonehuolto oli kuten edellisenäkin vuonna osittain erään yksityisen konttorikoneoliikkeen ja osittain painatus- ja hankintatoimiston tehtävänä. Kaupungin omassa huollossa olevien laitosten lukua lisättiin ja tästä syystä palkattiin konttorikonemekaanikolle kaksi apulaista. Koneiden korjaukset ja puhdistukset maksoivat 887 308 mk. Korjattavina ja huollettavina olleiden koneiden lukumäärä oli 948. Vaikeimmat ja aikaa vaativat korjaukset suoritettiin yleensä omassa korjaamossa, koska siten voitiin saada säästöjä näissä menoissa. Oman konekorjaamon kannattavuudesta tulee toimisto antamaan selvityksen.

Monistukset lisääntyivät edelleenkin. Monisteiden lukumäärä, joka edellisenä vuonna oli 7 443 sivua, oli kertomusvuonna 9 818 sivua ja niiden painosmäärä, joka edellisenä vuonna oli 1 384 655 sivua, oli nyt 1 861 295 sivua.

Tilaukset ja laskut. Kirjallisten tilausten lukumäärä oli 2 929 (v. 1947 2 527) ja tarkastettujen laskujen luku oli 5 486 (5 758 v. 1947). Toimiston laskutusten luku oli 2 592 (1 727 v. 1947).

Lähetettyjen kirjelmien luku oli 379, josta kaupunginhallitukselle oli 176, Helsingin puhelin yhdistykselle lähetettyjä 115 ja muille lähetettyjä 88.
